

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра українознавства, культури та документознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної та навчальної роботи

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'А.М. Мартиненко'.

А.М. Мартиненко

«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ ТА НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки **доктора філософії**

(назва ступеня вищої освіти)

освітньо-наукової

програми **Технології захисту навколишнього середовища**

(назва освітньої програми)

спеціальності **183 Технології захисту навколишнього середовища**

(код і назва спеціальності)

**Полтава
2024 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія та наукове мислення» для здобувачів освіти спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньо-наукової програми «Технології захисту навколишнього середовища» 2024 року.

Розробники:

Савонова Г.І., доцент кафедри українознавства, культури та документознавства, доктор філософських наук;

Гула Р.В., професор кафедри українознавства, культури та документознавства, доктор історичних наук, професор.

Погоджено:

Гарант освітньої програми Віола ВАМБОЛЬ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної екології та природокористування

Протокол від «28» серпня 2024 року № 1

Завідувачка кафедри українознавства, культури

та документознавства

«28» серпня 2024 року

Ірина ПЕРЕДЕРІЙ

Схвалено навчально-методичною комісією

факультету філології, психології

та педагогіки

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії факультету

«30» серпня 2024 року.

Віктор ЧЕРНИШОВ

© Савонова Г.І., Гула Р.В., 2024 рік

© Національний університет імені

Юрія Кондратюка, 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма здобуття освіти
		денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>18</u> <u>Виробництво та</u> <u>технології</u>	обов'язкова
Загальна кількість годин – 120		
Модулів – 1	Спеціальність 183 Технології захисту навколишнього середовища	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		1-й
		Семестр
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти треть (освітньо- науковий)	1-й
		Лекції
		20 год.
		Семінарські
		20 год.
		Лабораторні
		–
Самостійна робота		
80 год.		
Індивідуальна робота: –		
Вид контролю: екзамен		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми здобуття освіти – 40/80

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Філософія та наукове мислення» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Технології захисту навколишнього середовища» підготовки докторів філософії спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища.

Метою курсу є набуття знань про фундаментальні підстави та засадничі принципи сучасного наукового мислення.

Завдання дисципліни спрямовані на формування у аспірантів таких інтегральних, загальних і спеціальних компетентностей:

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі дослідницько-інноваційної діяльності у сфері технологій захисту навколишнього середовища, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення; застосовувати сучасні методології наукової та науково-педагогічної діяльності.

ЗК03. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері технологій захисту навколишнього середовища на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

СК01. Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері технологій захисту навколишнього середовища та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є попередньо опановані дисципліни другого (магістерського) рівня вищої освіти.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Механізм реалізації кінцевої мети, досягнення необхідного рівня сформованості вмінь і знань досягається використанням прогресивних підходів до ведення навчального процесу з дисципліни, сучасних інформаційно-педагогічних технологій навчання.

Програмні результати навчання:

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з технологій захисту навколишнього середовища і управління екологічною безпекою на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН04. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми захисту довкілля з врахуванням екологічних, економічних та правових аспектів.

РН05. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

РН06. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження із захисту навколишнього середовища та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути

досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	C	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядались з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усунувати за допомогою викладача.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.

60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний, здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- екзамен;
- опитування;
- виконання завдань до семінарських занять;
- стандартизовані тести.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Філософія, наука та феномен людського мислення

Тема 1. Що таке мислення?

Історія філософських досліджень мислення. Специфіка людського мислення. Форми, рівні, предмети і закономірності людського мислення. Буденне мислення («здоровий глузд») і інтелектуальне життя людини.

Семінарське заняття 1: Філософія і наука: вступ і попередні зауваження

Тема 2. Феномен філософії.

Що таке філософія? Розмаїття філософських напрямків та типів філософування. Що робить філософію філософією? Філософське мислення.

Семінарське заняття 2: Емпіричні засади науки .

Тема 3. Феномен науки.

Що таке наука? Історичний процес становлення науки. Етос науковості. Що таке наукове

мислення?

Семінарське заняття 3: Наукові твердження, передбачення та гіпотези.

Змістовий модуль 2. Філософський світогляд та наукова картина світу

Тема 4. Що таке світ? Філософія і світогляд. Наука, науковий світогляд і наукова картина світу.

Історична генеза та сучасні інтерпретації поняття «світ». Що таке «світогляд»? Поняття «світогляд» і «картина світу»: спільне й відмінне. Історичні типи світогляду та їх стосунок до міфології, релігії, філософії і науки. Що таке наука і що таке науковий світогляд?

Семінарське заняття 4: Філософія і наукове мислення Нового часу: раціоналізм та емпіризм.

Тема 5. Засадничі принципи філософського світогляду та наукової картини світу (аналогія, концептуалізація, дескрипція, прескрипція, тощо).

Базові світоглядні принципи і наукове мислення. Принцип аналогії. Унівокація і аналогія. Стратегія і тактика наукового мислення. Наукові цілі та розмаїття наукових підходів. Причинно-наслідкові зв'язки. Наукові «закони».

Семінарське заняття 5: Трансцендентальна парадигма: філософія І. Канта і наукове мислення.

Тема 6. Онтологічна та епістемологічна складові у системі (теоретичного) наукового мислення.

Поняття «науковий дискурс». Поняття «теоретичний науковий дискурс». Онтологія та епістемологія як необхідні складові теоретичного дискурсу.

Семінарське заняття 6: Філософські та наукові пояснення.

Тема 7. Етична складова у системі (практичного) наукового мислення.

Практичне наукове мислення. Етичний вимір практичного наукового мислення, його головні риси, особливості та філософський підтекст.

Семінарське заняття 7: Світоглядні орієнтири теоретичного наукового мислення.

Змістовий модуль 3. Філософські засади наукового мислення та методології

Тема 8. Філософсько-наукові підходи: трансценденталізм, матеріалістична діалектика, феноменологія (інтенціоналізм) та аналітизм (контекстуалізм).

Поняття філософських та наукових парадигм. Головні стратегії сучасного філософського дискурсу.

Семінарське заняття 8: Панлогізм, матеріалізм, психологізм, позитивізм та наукове мислення у XIX ст.

Тема 9. Філософія свідомості та когнітивна наука.

Історичні передумови формування сучасної філософії свідомості. Е. Гуссерль. Феноменологія. Сучасна філософія свідомості і когнітивна наука.

Семінарське заняття 9: «Лінгвістичний поворот» у філософії XX ст.: феноменологічна та аналітична традиції.

Тема 10. Логіка, філософія мови та наукове мислення.

Історичні передумови формування сучасної філософії мови як базового філософського напрямку. «Лінгвістичний поворот» у філософії XX ст. Г. Фреге, Дж. Мур, Б. Рассел, Л. Вітгенштайн, М. Гайдеггер. Роль філософії мови у становленні наукового мислення та сучасному науковому дискурсі.

Семінарське заняття 10: Аналітична парадигма: філософія мови та сучасне наукове мислення.

8. Структура навчальної дисципліни для денної форма здобуття освіти

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	сем.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Філософія, наука та феномен людського мислення						
Тема 1. Що таке мислення?	12	2	2			8
Тема 2. Феномен філософії	12	2	2			8
Тема 3. Феномен науки	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 1	36	6	6			24
Змістовий модуль 2. Філософський світогляд та наукова картина світу						
Тема 4. Що таке світ? Філософія і світогляд. Наука, науковий світогляд і наукова картина світу	12	2	2			8
Тема 5. Зasadничі принципи філософського світогляду та наукової картини світу (аналогія, концептуалізація, дескрипція, прескрипція, тощо)	12	2	2			8
Тема 6. Онтологічна та епістемологічна складові у системі (теоретичного) наукового мислення	12	2	2			8
Тема 7. Етична складова у системі (практичного) наукового мислення	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8			32
Змістовий модуль 3. Філософські засади наукового мислення та методології						
Тема 8. Філософсько-наукові підходи: трансценденталізм, матеріалістична діалектика, феноменологія (інтенціоналізм) та аналітизм (контекстуалізм)	12	2	2			8
Тема 9. Філософія свідомості та когнітивна наука	12	2	2			8
Тема 10. Логіка, філософія мови та наукове мислення	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 3	36	6	6			24
Усього годин	120	20	20			80

9. Перелік питань для семінарських занять

№ заняття	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин для денної форми
	Змістовий модуль 1. Філософія, наука та феномен людського мислення	
1	Тема 1. Семінарське заняття 1. Філософія і наука: вступ і попередні зауваження 1. Наукові й філософські питання. Факти і фактуальні питання. 2. Інтелектуальні чесноти і цінності. Культурний престиж філософії та науки. 3. Спостереження: «Інтерпретація у світлі теорії»? 4. Гіпотези й спростування. 5. Наука та псевдонаука: проблема розмежування.	2

2	<p>Тема 2. Семінарське заняття 2. Емпіричні засади науки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукові революції: І. Ньютон, Ч. Дарвін, А. Ейнштейн. Концептуальні зміни у науці. 2. Операціонізм. 3. Емпіризм Дж. Локка. 4. Іматеріалізм Дж. Берклі. 5. Позитивістська критика метафізичних тверджень. 6. Проблема верифікації емпіричних даних. Проблема експериментального доведення (доказу, демонстрації). 	2
3	<p>Тема 3. Семінарське заняття 3. Наукові твердження, передбачення та гіпотези.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Дилема теоретика» К.Г. Гемпеля. 2. Надійні теоретичні передбачення та їх (не)обов'язкова сумісність із іншими теоріями. 3. Логіка й історія науки. Холізм. Підстави припущень. Теорія й дані: обумовленість проти необумовленості. 4. «Мережа гадки» («web of belief») Квайна. 5. Гіпотези. Два підходи: логічний та економічний. 	2
	<p>Змістовий модуль 2. Філософський світогляд та наукова картина світу</p>	
4	<p>Тема 4. Семінарське заняття 4. Наукові твердження, передбачення та гіпотези. Філософія і наукове мислення Нового часу: раціоналізм та емпіризм.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика філософії Нового часу: основні ідеї та представники. 2. Порівняльна характеристика емпіризму в філософії Ф.Бекона (програма «великого відновлення наук»; концепція «ідолів»; індуктивний метод) і раціоналізму в філософії Р.Декарта (принцип методичного сумніву; теза «мислю – отже, існую»; учення про «вроджені ідеї»; дуалізм; дедуктивний метод). 3. Картезіанство та Барух Спіноза. 4. Розвиток емпіризму у філософії Д. Лока та англійський сенсуалізм. 5. Дж. Берклі та проблема філософського ідеалізму. 6. Антропологічний характер філософії Просвітництва та французького матеріалізму. 	2
5	<p>Тема 5. Семінарське заняття 5. Наукові твердження, передбачення та гіпотези. Трансцендентальна парадигма: філософія І. Канта і наукове мислення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософія І. Канта: докритичний і критичний періоди. 2. Трансцендентальна аналітика. 3. Трансцендентальна діалектика. 4. Кантівський трансценденталізм. 	2
6	<p>Тема 6. Семінарське заняття 6. Наукові твердження, передбачення та гіпотези. Філософські та наукові пояснення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Науковий метод: «за» і «проти». 2. Літеральний підхід до науки. 3. Нарративні та риторичні риси у науковому дискурсі. 4. Принцип симетрії. 	2

	Тема 7. Семінарське заняття 7. Наукові твердження, передбачення та гіпотези. Світоглядні орієнтири теоретичного наукового мислення. 1. Дисциплінарна і галузева організація науки, спеціалізація науковців і професіоналізація наукової діяльності. 2. Інтегративні тенденції та роль філософії в системі наук. 3. Наукове світорозуміння і Маніфест Віденського гуртка. 4. Проблеми застосування наукового знання в різних предметних областях та інженерній діяльності.	2
	Змістовий модуль 3. Філософські засади наукового мислення та методології	
8	Тема 8. Семінарське заняття 8. Панлогізм, матеріалізм, психологізм, позитивізм та наукове мислення у XIX ст. 1. Панлогізм у філософії Г. Гегеля. 2. Психологізм філософії XIX ст. 3. Принципи позитивізму в науковому мисленні XIX ст. 4. Матеріалізм у некласичній філософії.	2
9	Тема 9. Семінарське заняття 9. «Лінгвістичний поворот» у філософії XX ст.: феноменологічна та аналітична традиції. 1. Трансцендентальна прагматика К. Апеля. 2. Лінія ігор Г. Фреге. 3. Грамотологія Ж. Дерріди. 4. Теорія «сили впливу» М. Дамміта. 5. Агоністика мов Ж. Ліотара	2
10	Тема 10. Семінарське заняття 10. Аналітична парадигма: філософія мови та сучасне наукове мислення. 1. Філософія мови. Передумови розвитку. 6. Л. Вітгінштейн. Аналітична філософія. Прагматика мови. 7. Мова у філософській герменевтиці (Г. Гадамер, П. Рікьор). 8. Практика деконструювання метафізики (Ж. Дерріда). 9. Еволюція філософії аналітики мови до філософії свідомості.	2
	Разом	20

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин для денної форми
	Практичні заняття не передбачені	

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ заняття	Тема заняття та перелік питань	Кількість годин для денної форми
	Лабораторні заняття не передбачені	-

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи здобувача є: робота з бібліотечними фондами і каталогами, працювати з літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи здобувача:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри);
- підготовка до складання екзамену за контрольними питаннями.

**Питання
для самостійного вивчення здобувачами**

№ з/п	Назва питань	Кількість годин для денної форми
	Змістовий модуль 1. Філософія, наука та феномен людського мислення	
	Тема 1. Що таке мислення?	
1	Фізіологічні та філософські передумови мислення.	4
2	Феномен мислення та його значення у пізнанні людиною світу	4
	Тема 2. Феномен філософії	
3	Філософія як наука.	4
4	Генезис філософії.	4
	Тема 3. Феномен науки	
5	Наука як спеціалізована форма пізнавальної діяльності	4
6	Філософія науки як рефлексія над науковим пізнанням.	4
	Змістовий модуль 2. Філософський світогляд та наукова картина світу	
	Тема 4. Що таке світ? Філософія і світогляд. Наука, науковий світогляд і наукова картина світу	
7	Наука як предмет філософського дослідження.	4
8	Наукова картина світу як засада наукового світогляду.	4
	Тема 5. Зasadничі принципи філософського світогляду та наукової картини світу (аналогія, концептуалізація, дескрипція, прескрипція, тощо)	
9	Засади, елементи наукової картини світу	4
10	Функції наукової картини світу.	4
	Тема 6. Онтологічна та епістемологічна складові у системі (теоретичного) наукового мислення	
11	Філософські аспекти наукового дослідження.	4
12	Наукова культура та вплив філософії на наукове дослідження.	4
	Тема 7. Етична складова у системі (практичного) наукового мислення	
13	Основи етики.	4
14	Місце етики в системі наукового пізнання.	4

	Змістовий модуль 3. Філософські засади наукового мислення та методології	
	Тема 8. Філософсько-наукові підходи: трансценденталізм, матеріалістична діалектика, феноменологія (інтенціоналізм) та аналітизм (контекстуалізм)	
15	Суть матеріалістичної діалектики.	4
16	Типізація філософсько-наукових підходів та їх характеристики.	4
	Тема 9. Філософія свідомості та когнітивна наука	
17	Основні концепції філософської методології науки.	4
18	Передумови когнітивної науки.	4
	Тема 10. Логіка, філософія мови та наукове мислення	
19	Філософські проблеми наукової творчості.	4
20	Наукова творчість як предмет філософського вивчення	4
	Разом	80

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання. Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при проведенні семінарських занять.

Під час проведення лекцій та семінарських занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

Вибір практичних методів залежить від дисципліни, яка вивчається.

При викладанні дисципліни застосовується демонстраційне обладнання (відеопроєктор) та дидактичні матеріали (зразки документів та ін.).

Для формування soft-skills застосовуються групові методи навчання (робота в малих групах, кейс-методи, дискусії, виголошення промови на запропоновану тему, робота в команді та в малих групах, ділові ігри, дискусії, інтерактивні вправи тощо).

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, оцінювання виконання самостійної роботи, тестування або в ході індивідуальних співбесід із здобувачами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті.

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового екзамену.

16. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Види робіт/контролю	Перелік тем									
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10
	Семинарське заняття									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Опитування	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Тестування	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Виконання завдань самостійної роботи	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Всього за темами	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Екзамен	50									
Всього за результатами вивчення навчальної дисципліни	100									

Шкала та критерії оцінювання відповіді за результатами опитування

Бали для денної форми навчання	Критерії оцінювання
3	Питання розкрито повністю, здобувач демонструє вміння аналізувати, узагальнювати матеріал, критично його осмислювати, що свідчить про відмінне засвоєння матеріалу відповідно до вказаних програмних результатів навчання. Здобувач вільно володіє науково-понятійним апаратом, сутністю процесів формування, розвитку та функціонування наукового мислення.
2	Питання загалом розкрито, але у відповіді є окремі прогалини, здобувач припускається незначних помилок у поданні фактичного матеріалу, робить висновки та узагальнення загалом правильні, але без глибоко аналітичних умовиводів та повного критичного осмислення матеріалу. Наявні окремі неточності у володінні термінологією та змістом основних філософських проблем.
1	Питання розкрито надто загально та неповно, хоча загалом здобувач володіє основами теоретичного та фактичного матеріалу.
0	Відсутність відповіді на теоретичне питання або відповідь містить суттєві помилки, не відповідає сутності питання, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.

Оцінювання тестування:

Для здобувачів денної форми навчання: $0,1 \times 10 = 1$;

- правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів;
- кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів.

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи

Бали для денної форми навчання	Критерії оцінювання
1	Виконання завдань самостійної роботи здійснене у повному обсязі, не містить помилок, що дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти на високому рівні.
0,75	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить несуттєві помилки, що дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0,5	Виконання завдань самостійної роботи здійснене не у повному обсязі, містить помилки, що, однак, дає можливість оцінити рівень формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти як достатній.
0,25	Завдання самостійної роботи виконано, але результати лише частково відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками
0	Завдання самостійної роботи не виконано та/або результати не відповідають поставленим завданням та/або завдання виконано із суттєвими помилками.

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів за результатами складання екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
1. Питання. (30 балів)	25-30	Питання розкрито повністю, відповідь обґрунтована, логічно побудована, що свідчить про високий засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	15-24	Питання розкриті, матеріал викладено у логічній послідовності, відповідь правильна або із незначними неточностями, що свідчить про достатній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	5-15	Питання розкрито в цілому, відповідь містить несуттєві помилки, що свідчить про середній рівень засвоєння матеріалу відповідно вказаних програмних результатів навчання.
	0-4	Механічне відтворення матеріалу із суттєвими помилками, що не може свідчити про формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувача вищої освіти.
2. Тестування (20 балів)	0-20	Кожна правильна відповідь оцінюється у фіксовану кількість балів ($20 \times 1 = 20$), правильність відповідей перевіряється відповідно до ключа тестів.

Шкала оцінювання результатів вивчення дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	Оцінка за національною шкалою
	ECTS	для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них при підсумковому контролі у вигляді екзамену до 50 балів здобувач може отримати впродовж семестру, решта 50 балів припадає на семестровий екзамен.

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином:

- робота на семінарських заняттях (усні відповіді, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях та семінарських заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів. При тривалій відсутності здобувача на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Здобувач, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів у випадку екзамену), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є семестровий екзамен, який здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»».

17. Методичне забезпечення

1. Чернишов В.В., Гула Р.В. Конспект лекцій із дисципліни «Філософія та наукове мислення» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 7 с.

2. Чернишов В.В., Гула Р.В. Методичні вказівки до семінарських занять із дисципліни «Філософія та наукове мислення» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 28 с.

3. Чернишов В.В., Гула Р.В. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Філософія та наукове мислення» для здобувачів освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти всіх спеціальностей. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. 32 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Гула Р.В. Філософські проблеми наукового пізнання. Навч.-метод. посіб. Х. : ХНУПС, 2021. 228 с.
2. Гула Р.В. Філософські проблеми наукового мислення. Навч.-метод. посіб. Х. : ХНУПС, 2021. 148 с.
3. Гула Р.В., Квіткін П. В., Панфілов О. Ю., Чернишова Т. О. Релігієзнавство. 2-ге вид., доповн. К. : Каравела, 2021. 272 с.
4. Історія європейської цивілізації. Греція ; За ред. Умберто Еко; Колектив перекладачів. Харків: Видавництво Фоліо, 2024. 1168 с.
5. Історія філософії. Античність та Середньовіччя ; За ред. Умберто Еко; Колектив перекладачів. Харків: Видавництво Фоліо, 2024. 555 с.

Допоміжна

1. Еко У. Історія європейської цивілізації. Епоха Відродження. Історія. Філософія. Наука і техніка. Х. : Фоліо, 2020. 548 с.
2. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Експедиції. Торгівля. Утопії ; За ред. Умберто Еко; Колектив перекладачів. Харків : Видавництво Фоліо, 2020. 704 с.
3. Мозговий Л. Філософія. Кредитно-модульний курс. К: Центр навчальної літератури, 2020. 456 с.
4. Рассел Б. Історія західної філософії. Х.: Фоліо, 2024. 759 с.
5. Савонова Г.І. Накопичувальний ефект зла у творчості А. Камю та І. Павлюка. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політол. студії. 2024. Випуск 52. С. 229-236.
6. Vira O., Dubinina Alina, Hrytsenko Hanna, Savonova I., Yulia A. Lazutkina/ Methodological potential of phenomenology and hermeneutics in research on valeological, rehabilitation and physiotherapeutic activities. *Acta Balneologica/ Journal of the polish balneology and physical medicine association*. 2024 january-february. Vol. LXVI, ISSUE 1 (179). 53-59 pp. ISSN 2082-1867. Doi:10.36740/ABAL202401109.

19. Інформаційні ресурси

1. Сторінка курсу на платформі Moodle: <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=2088>
2. Наука і освіта Електронний ресурс: <http://www.nbu.gov.ua/>